

Sammanställning utifrån IVOs tillsyn

Inspektionen för vård och omsorg, IVO har genomfört en tillsyn av medicinsk vård och behandling till äldre personer med misstänkt eller konstaterad covid-19 som bor på särskilt boende. Vid tillsynen har IVO, granskat om det funnits förutsättningar för att ge god vård till dessa personer. Bristerna som framkom i Stockholms stad var främst kopplade till bemanning och hälso- och sjukvårdsjournaler.

Inom Stockholms stad granskades totalt 8 boenden.

- 4 kommunala (Fruängsgården, Solberga, Sörklippan och Edö)
- 2 entreprenad (Attendo Sabbatsbergsbyn och Hornskroken, som vid granskningstillfället drevs av Vardaga, nuvarande entreprenör är Stockholms sjukhem)
- 2 privata (Stockholms sjukhem och Persikan)

Vid tillsynen av Stockholms sjukhem samt Edö vård- och omsorgsboende framkom inga brister. Enligt IVOs tillsyn hade dessa boenden förutsättningar att ge en god vård utifrån bemanning, arbetssätt och personalens kompetens. Dessa finns inte med i sammanställningen nedan.

Saknade förutsättningar för att ge en sakkunnig och omsorgsfull hälso- och sjukvård av god kvalitet.

Två av tre kommunala boenden och ett privat boende hade brister i bemanningen

- Sörklippan brister i bemanningen av sjuksköterskor på grund av sjukfrånvaro. Vikarier i verksamheten har medfört brist i kontinuitet och kompetens.

Även hög frånvaro bland omvårdnadspersonalen och många vikarier som behövde vägledning för att kunna utföra omvårdnadsåtgärder. Tillsynen visade på brister avseende den enskilde och anhörigas delaktighet i vården samt vilken information som förmedlats.

- Solberga, brist i bemanning av omvårdnadspersonal, de boende har inte fått den omvårdnad som sjuksköterskan ordinerat.
- Hornskroken (Stockholms sjukhem) och Sabbatsbergsbyn (Attendo), drivs på entreprenad. Dessa boenden hade inga brister i bemanningen.
- Persikan, otillräcklig bemanning bland omvårdnadspersonal på grund av hög sjukfrånvaro. Extravak vid vård i livets slutskede har inte kunnat tillgodoses.

Brister i hälso- och sjukvårdsjournaler

De sex vård- och omsorgsboendena hade alla brister i hälso- och sjukvårdsjournalerna enligt IVOs tillsyn.

- Sörklippan, dokumentationen prioriterades ner på grund av hög sjukfrånvaro. Genom bristerna i dokumentation var det svårt att kunna följa vården och behandlingen av den enskilde. Ställningstagande kring vård och behandling framgick inte heller av journalerna.
- Solberga och Fruängsgården, det saknades uppgifter om vilken annan hälso- och sjukvårdspersonal som samråd skett vid beslut avseende livsuppehållande behandling. Tillsynen visade även på en bristfällig dokumentation avseende brytpunktssamtal. Dokumentationen var även bristfällig avseende den enskildes hälsotillstånd samt vård och behandling efter insjuknande.
- Hornskroken, det saknades uppgifter om den enskildes tillstånd, sjuksköterskornas bedömning och den fortsatta vården. I något fall saknades uppgifter om att läkare kontaktats eller att patienten friskförklarats från sin infektion.
- Sabbatsbergsbyn, det saknades uppgifter om sjuksköterskans bedömningar utifrån patientens symtom och hälsostatus samt vilka omvårdnadsordinationer som gjorts utifrån patientens symtom. Det framgick inte heller vilka läkemedel som givits.
- Persikan, det gick inte att följa patientens aktuella sjukdomstillstånd och sjuksköterskans bedömning om behov av omvårdnad, planerade omvårdnadsåtgärder samt

uppföljning av dessa.

Dialog med avdelningschefer där brister framkom vid IVOs tillsyn

Avdelningscheferna lyfte flera omständigheter som påverkat vården och omsorgen under pandemin. De beskrev att våren 2020 varit en utmanande tid. Flera brister framkom och redan under året har verksamheterna vidtagit flera åtgärder. Vård- och omsorgsboendena som IVO granskat har eller håller på att ta fram åtgärdsplaner och ska lämna dem senast den 15 mars till IVO. Nedan följer en sammanställning av de deras reflektioner.

- Vodok uppfattades som ett omodernt och krångligt journalsystem som försvårade dokumentationen:
  - Går inte att följa upp förändringar i journalsystemet.
  - Ingen transparens mellan hälso- och sjukvårdsjournalen och socialdokumentation.
  - Nya/vikarier sjuksköterskor saknade kunskap i Vodok. Efterfrågas utbildning/introduktion i journalsystemet för nyanställda sjuksköterskor. Samt en central dokumentationsstödare.
  - Dokumentation bortprioriterades på grund av stor sjukfrånvaro både bland sjuksköterskor och omvårdnadspersonal, omvårdnad prioriterades.
  - Brister i dokumentationen fanns även innan pandemin. Pandemin förstärkte en del brister som redan fanns.
  - Positivt att verksamhetsuppföljningen 2021 kommer att fokusera på dokumentation.
  - Svårigheter avseende läkarens dokumentation, finns ingen koppling mellan Vodok och läkarens journaler.

- Bemanning:
  - I förfrågningsunderlag och uppdragsbeskrivning saknas tydlighet i vad som är tillräcklig bemanning avseende omvårdnadspersonal och sjuksköterska.
  - Framkom önskemål om tätare bemanning av sjuksköterskor. Sjuksköterskor är organiserade på olika sätt, det framkom önskemål om ett förtydligande avseende hur sjuksköterskebemanningen skulle se ut på kvällar och helger.
  - Bristerna i dokumentationen berodde till viss del på stor sjukfrånvaro och kunskapsbrister. Sjuksköterskorna fick lägga mycket tid på att

handledda omvårdnadspersonal och sjuksköterskevikarier. Detta trots att verksamheterna överbemannade med framförallt omvårdnadspersonal.

- Möjligheten att omfördela resurser inom stadsdelen användes inte.
- Stort administrativt arbete för varje enskild verksamhet att hantera bemanningsfrågor, särskilt vid stor sjukfrånvaro som det var under våren.
- **Kompetens**
  - Finns ett behov av att öka kompetensen hos sjuksköterskor inom kommunen.
  - Efterfrågar en introduktionsutbildning för sjuksköterskor inom kommunen samt fortbildning. Viktigt att bibehålla och locka sjuksköterskor till att vilja arbeta i Stockholms stad.
- **Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)**
  - Behov av att tydliggöra MASens roll samt hur samverkan mellan MAS i staden ska se ut.
  - Med anledning av att MAS arbetar olika, finns ett behov av att organisera MAS på samma sätt i hela Staden.
- **Hur hälso- och sjukvården inom kommunen följs upp** behöver ses över det framkom ett förslag om att införa hälso- och sjukvårdsobservatörer eller att användandet av Qusta implementeras i staden. QUSTA (Quality, Uppföljning, Säkerhet, Tillsyn och Ansvar) är ett kvalitetsinstrument för självskattning av den kommunala hälso- och sjukvårdens kvalitet rörande särskilt boende enligt Socialtjänstlagen. QUSTA är framtaget av MAS:ar inom olika kommuner och stadsdelar i Stockholms län.

Sammanfattande analys

Tillsynen av IVO baseras på en period som verksamheterna upplevde som en extrem tid. Ingen hade vid den tiden kunskap om covid-19 och det saknades skyddsutrustning i början av pandemin. Personalen kände en stor oro och rädsla för sjukdomen, enligt rekommendationer skulle medarbetare stanna hemma vid minsta symtom, vilket bidrog till en hög sjukfrånvaro i verksamheterna. Riktlinjer och rekommendationer har reviderats vid ett flertal tillfällen under pågående pandemi vilket lett till att verksamheterna varit tvungna att anpassa sig till förändrade arbetssätt och rutiner.

Uppföljningar och samtal med verksamheterna visar att mycket har hänt sedan våren 2020 och flera verksamheter har redan vidtagit en rad åtgärder för de brister som framkommit under pandemin.

Under hösten när smittspridningen åter igen ökade upplevde flera verksamhetschefer att de hade större beredskap än tidigare, rutiner och arbetssätt kopplade till covid-19 var implementerade och de hade större kunskap i hur de skulle hantera smittan på boendet. Möjligheten att provta, smittspåra samt tillgången till skyddsutrustning bidrog till ökad trygghet hos personalen och en minskad risk för smittspridning.

Förslag till övergripande åtgärder i syfte att säkerställa en trygg och säker vård- och omsorg i särskilt boende:

- Utifrån erfarenheter från pandemin finns ett behov av att se över hälso- och sjukvården i kommunens regi samt samverkan med regionen. Under 2021 kommer flera budgetuppdrag att fokusera på hälso- och sjukvårdens organisation.
- Se över organisering av stadens MASar, deras roll och uppdrag utifrån önskemål om att MAS ska arbeta lika över staden.
- Verksamhetsuppföljningen 2021 kommer att ha som ett särskilt fokusområde att granska både hälso- och sjukvårdsdokumentation samt socialdokumentation parallellt för att kunna följa den äldre i vård- och omsorgsprocessen.
- I dialog med avdelningschefer och MAS se över rutiner och uppföljning av hälso- och sjukvårdsdokumentationen på särskilt boende i kommunal regi.
- Se över varför verksamheterna övergick till manuell journalföring (skriva på papper) eller inte när det var som högst belastning och personalfrånvaro.
- Vidare dialog med stadsdelsförvaltningarna för att tydliggöra vilken personalstyrka som krävs för att de enskilda alltid tillförsäkras nödvändig tillsyn och säkerhet såväl beträffande hälso- och sjukvård som personlig omvårdnad alla tider på dygnet.

I det nya förfrågningsunderlaget för LOV samt i uppdragsbeskrivningen har ett tillägg gjorts: ”Detta kan innebära att aktuell organisering och tillgång av sjuksköterska under jourtid kontinuerligt kan behöva ses över och anpassas utifrån de enskildas aktuella behov”.

- Introduktion och kontinuerlig kompetensutveckling för sjuksköterskor inom Stockholms stad. I likhet med de utbildningar som äldreförvaltningen anordnar för biståndshandläggare. Under 2021 kommer även chefer inom staden att erbjudas en introduktionsutbildning.
- Se över överenskommelsen med läkarorganisationerna avseende läkarmedverkan. Tillgänglighet och fysiska besök i vård- och omsorgsboende behöver tydliggöras.
- Utredda möjligheten att inrätta regional bemanningspool med sjuksköterskor och omvårdnadspersonal, för att kunna bemanna upp vid korttidsfrånvaro på kommunala boenden. Idag upptar det mycket administrativ tid för enskilda verksamheter att bemanna upp vid sjukfrånvaro. En gemensam pool skulle kunna underlätta för verksamheter på stadens vård- och omsorgsboenden i egen regi.
- Hälso- och sjukvårdsdokumentation (Vodok)
  - Central introduktionsutbildning för sjuksköterskor.
  - Önskemål om central dokumentationsstödjare.
  - Information om förändringar och nyheter i dokumentationssystemen läggs på intranätet och leverantörssidan.

Stockholms stad arbetar med att ta fram ett system som ska ersätta befintliga system för dem som arbetar inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård. Vodok kommer således att ersättas framöver.

- Avtalsförvaltare på äldreförvaltningen har en kontinuerlig dialog med Kavat vård som driver Persikan avseende åtgärder som har eller ska vidtas.

För att kunna vidta ytterligare åtgärder är det viktigt att ta del av de granskade verksamheternas åtgärdsplaner som ska inkomma till IVO senast 15 mars 2021.